

In deze editie:

- Afscheid van een landelijk coördinator!
- Wintertellingen vleermuizen
- Vooraankondiging Feestdag 'VZZ 50 jaar'
- Eekhoornmonitoring

- Braakbalseizoen 2000 & 2001
- Bever-Transect-Tellingen Biesbosch 2002
- Hazelmuisen in 2001
- Ziet u ze vliegen? Tel dan mee! Op 7 juni
- Braakballetjes
- Speciale aanbieding!

Afscheid van een landelijk coördinator!

Het hing al een tijdje in de lucht, maar nu is het definitief. Ik stap na 5 jaar op als coördinator van de VZZ Braakbalmonitoring. Per 1 april heb ik een nieuwe werkgever: het ministerie van LNV, waar ik ben aangesteld als coördinator voor het beschermingsplan hamster (korenwolf). De afgelopen vijf jaar heb ik met heel veel plezier de VZZ Braakbalmonitoring gecoördineerd, maar het succes van de Braakbalmonitoring is op de eerste plaats te danken aan de vele waarnemers, verzamelaars en pluizers. Dankzij **jullie** inzet zijn meer dan 1300 partijen braakballen geplozen, met meer dan 200.000 prooidieren. Het huidige bestand bevat een enorme schat aan gegevens waar heel veel mee te doen valt. Een unieke kans voor enthousiaste onderzoeker(s), wie waagt zich eens aan een analyse?

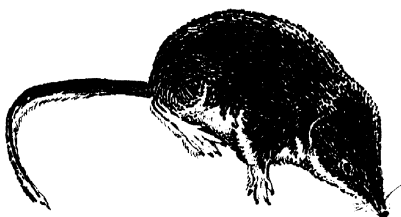
Per 1 april zal ik dus niet meer aanspreekbaar zijn voor activiteiten in het kader van de Braakbalmonitoring. Wel is de VZZ druk op zoek naar een (even) enthousiaste opvolg(st)er die zo snel mogelijk mijn taken zal overnemen. Wie formulieren nodig heeft, braakballen wil pluizen of een nieuwe Zoekkaart wil, zal dan ook even geduld moeten hebben.

Wel blijf ik als vrijwilliger actief binnen de VZZ en blijf ik braakballenpluisinstructieavonden verzorgen als daar behoefte aan is. Hopelijk zal mijn opvolg(st)er net zoveel medewerking krijgen en kan de VZZ Braakbalmonitoring nog een aantal jaren blijven draaien!

Met dank voor de plezierige samenwerking!

Maurice La Haye

Wintertellingen vleermuizen

Aanlevering gegevens

De tellingen zijn inmiddels afgerond (15 februari was de laatste dag dat er geteld kon worden) en een deel van de proco's heeft de gegevens bij Zoogdiermonitoring aangeleverd. Helaas zijn van veel provincies de gegevens nog niet binnen. De volgende provincies ontbreken nog: Drenthe, Overijssel, Noord- en Zuid-Holland, Limburg (groeven en niet groeven) en een deel van Utrecht. Alleen Jos Cobben was zo vriendelijk om te melden dat de aanlevering iets later zal plaatsvinden. De andere proco's wil ik hierbij nogmaals vriendelijk doch dringend verzoeken de gegevens (compleet en op de juiste wijze) zo snel mogelijk aan te leveren. In de wandelgangen zijn al enkele leuke waarnemingen doorgegeven, evenals dieren die opvallend afwezig waren. In Gelderland was de vale vleermuis bij Arnhem en bij Apeldoorn weer present. Ook in Overijssel hing de vale weer op z'n plek. De vale die vorig jaar in Zuid-Holland werd gevonden, was dit jaar afwezig. De Bechstein's vleermuisen die vorig jaar in Overijssel in 2 objecten nog werden waargenomen, werden dit jaar niet aangetroffen. In Flevoland werd in de Noord-Oost Polder een winterverblijf met een vleermuis gevonden. Daarmee zijn er in deze provincie nu 2 winterverblijven waar ook daadwerkelijk vleermuisen overwinteren (totaal nu 5 verblijven bekend). In Groningen werden in één kerk ruim 100 gewone dwergvleermuisen aangetroffen.

Nieuwe proco's wintertellingen vleermuizen

In Drenthe en Flevoland hebben de proco's hun functie doorgegeven aan nieuwe personen. In Drenthe is Rob van der Es gestopt en volgt Paulien Arends hem op. In Flevoland is Rombout de Wijs gestopt en volgt Jeroen Reinhold hem op. De mensen die afzwaaien worden hartelijk bedankt en de mensen die hen opvolgen: hartelijk welkom!

Vilmar Dijkstra

Vooraankondiging Feestdag 'VZZ 50 jaar'

Op 17 mei aanstaande is het 50 jaar geleden dat de VZZ voor de eerste keer in vergadering bijeenkwam. Op deze vrijdag voor Pinksteren gaan we dat vieren met een lezingen-, discussie- en doe-dag rond het thema '**Zoogdieren, die geef je de ruimte**'. De nadruk zal liggen op zoogdieren op de grens van Natuur en Cultuur.

Onderdelen van het programma zullen zijn:

- feestrede door de VZZ-voorzitter
- lezing door de heer Rudy Kousbroek, cultuur-filosoof
- inleidingen en discussies rond actuele natuur- en cultuurthema's
- uitreiking van de Scheygrondprijs
- overhandiging van het eerste exemplaar van het jubileumboek
- (en nog veel meer)

Plaats van handeling is nog niet definitief bekend, maar in principe ergens in het midden van het land. Nadere informatie wordt op de Algemene Ledenvergadering bekend gemaakt en in de tweede helft van april naar de leden gezonden, maar noteer de datum alvast!

Namens 'Team 50'; Kees Canters

Eekhoornmonitoring

Promotie Eekhoornmonitoring

Dankzij de subsidies van het Prins Bernhard Cultuurfonds, het Mr. Laurens Takken Fonds, het VSB-Fonds en het Wereld Natuur Fonds kon afgelopen winter een kleine promotieactie worden gestart. De promotieactie was er helemaal op gericht om in die regio's waar momenteel weinig of geen telgebieden liggen, maar wel eekhoorn voorkomen, tellers te vinden. Daarvoor zijn o.a. naar IVN-, KNNV-, NJN- en JNM-afdelingen oproepen uitgegaan om deel te nemen aan eekhoornmonitoring. Ook de televisie, regionale radio en verschillende kranten en tijdschriften hebben er aandacht

aan
geschon
ken.

Ruim 45 aanmeldingen kwamen tot nu toe binnen en dat zullen er nog een paar meer worden.

In verschillende provincies zijn cursussen gehouden of konden nieuwe tellers meelopen tijdens een reguliere telling om ervaring op te doen. Inmiddels zijn de eerste tellingen van nieuwe telgebieden binnen.

Omdat de toekenning van de subsidies pas laat in het seizoen bekend werd, moest alles op het laatst georganiseerd worden en hadden enkele nieuwe tellers geen tijd meer om dit jaar al een eigen telgebied te tellen. Zij hebben aangegeven volgend jaar in te stappen.

Telseizoen eekhoornmonitoring 2002 afgelopen

Inmiddels is het al weer begin april en dat is de deadline voor de provinciaal coördinatoren (proco's) om alle tellingen binnen te hebben en door te sturen naar Zoogdiermonitoring. In die provincies waar geen proco (meer) is (Gelderland, Zeeland, Zuid-Holland), kunnen de telgegevens rechtstreeks naar Zoogdiermonitoring worden verstuurd via het gratis antwoordnummer 2426, 6800 VJ Arnhem. Heb je nog gegevens liggen? Stuur ze dan zo snel mogelijk op. Aankomende maanden zullen de gegevens worden ingevoerd en na de zomer zullen de nieuwe indexen worden berekend.

Provinciale coördinatoren gezocht!

Zoogdiermonitoring heeft dringend een vijftal (nieuwe) provinciale coördinatoren nodig voor het meetnet eekhoornmonitoring. Het gaat om de provincies Groningen, Zeeland, Zuid-Holland, Gelderland en Noord-Brabant. In de eerste 3 provincies zijn tot nu toe nooit proco's geweest (ook weinig telgebieden). In Gelderland is Roland Santinge als proco gestopt en in Noord-Brabant zal Peter Twisk binnenkort deze functie neerleggen. Beide personen wil ik nog hartelijk bedanken voor de prettige medewerking in de afgelopen jaren.

Wat houdt het proco-schap in? Het is de bedoeling dat de proco de contacten onderhoudt met de tellers in zijn provincie en met Zoogdiermonitoring. Hij/zij heeft tot belangrijkste taken om de telformulieren te verzamelen en te screenen en bij vreemde zaken daarover contact op te nemen met tellers. Daarnaast de nieuwe tellers te ondersteunen bij het kiezen van een telgebied (de proco heeft een overzicht waar de telgebieden in zijn provincie liggen). Het is niet noodzakelijk dat een proco zelf ook eekhoornnesten telt of veel van eekhoorns weet. Kennis over eekhoorns en nestherkenning in het veld, kan snel bijgespijkerd worden. De onkosten die voor het proco-schap worden gemaakt zijn bij Zoogdiermonitoring te declareren.

Lijkt het je wat of wil je meer informatie, neem dan even contact op: 026-3705318 of v.dijkstra@vzz.nl.

Vilmar Dijkstra

Braakbalseizoen 2000 & 2001

Op de bijgevoegde kaartjes is per atlasblok (5x5 km-hok) aangegeven of er de afgelopen 2 seizoenen braakballen zijn verzameld (▲ = 2000, ▼ = 2001). Helaas zijn nog niet alle gegevens verwerkt, doordat verschillende partijen braakballen nog niet geplozen zijn (het wel bekende tekort aan pluizers). Heb je wel geplozen en de gegevens ingestuurd, maar de gegevens staan niet op de kaart? Dan is er blijkbaar wat misgegaan. Stuur dan snel een e-mail of briefje naar de VZZ. Uit de kaarten blijkt dat de ligging van de meetpunten van de kerkuil (de braakbalverzamellocaties) behoorlijk over Nederland verspreid liggen. Zelfs in West-Nederland komen tegenwoordig kerkuilen voor! Een aangename verrassing, maar met meer dan 2000 broedparen in het jaar 2000 ook eigenlijk wel te verwachten. Wellicht dat deze kerkuilen in de toekomst nog eens waterspitsmuizen gaan verschalken. Tot op heden waren het echter voornamelijk veldmuizen en huisspitsmuizen die gevangen werden.

De ransuil heeft nog altijd een zwaartepunt in het westen van Nederland. Uit het zuiden, oosten en noorden worden slechts zelden roestplaatsen doorgegeven. Zitten in die contreien echt geen ransuilen of zijn de roestplaatsen nog niet ontdekt? Braakballen van ransuilen zijn om meerdere redenen erg belangrijk. Ransuilen zijn enorme woelmuizen-eters, waardoor bijvoorbeeld de noordse woelmuis goed gevolgd kan worden (in verspreiding en aantallen), maar ook de ondergrondse woelmuis komt veelvuldig in de braakballen voor. Het verzamelen en pluizen van braakballen verloopt steeds beter en vlotter. Een groot compliment voor alle verzamelaars en pluizers, maar het kan altijd nog beter.

Maurice La Haye

Bever-Transect-Tellingen Biesbosch 2002

Net als in 2001 zal de VZZ met hulp van de Beverwerkgroep Nederland (BWN-VZZ) de bevers in de Biesbosch gaan monitoren door middel van het kanoën van een 10-tal transecten. Dat zal gaan gebeuren op de vrijdag- en zaterdagavonden in de laatste 3 weekenden van juni. Op de vrijdag wordt overnacht bij de Natuur- en Vogelwacht Dordrecht bij de Dordtse Biesbosch en op de zaterdagnacht in een oude 'griendkeet' midden in de Brabantse Biesbosch. Lijkt het je leuk om mee te helpen, dan kun je je opgeven bij Vilmar: 026-3705318 of v.dijkstra@vzz.nl. Verstand van bevers, beverratten en muskusratten is handig, maar niet noodzakelijk. Dat wordt in een snelcursus en tijdens het veldwerk bijgespijkerd. Deelname is beperkt, dus meld je snel aan!

Vilmar Dijkstra

Hazelmuizen in 2001

In het najaar van 2001 heeft de VZZ in samenwerking met Bureau Natuurbalans in opdracht van het EC-LNV (Expertise-Centrum van het Ministerie van Landbouw Natuurbeheer en Visserij) hazelmuizen geïnventariseerd in Zuid-Limburg. Voor deze inventarisatie zijn op alle vindplaatsen uit het verleden *nesten* gezocht. Het blijkt dat het zoeken van nesten een hele effectieve methode is om hazelmuizen te inventariseren. Hazelmuizen maken met name nesten in bosranden, waardoor met het aflopen van zulke randen snel een indruk te krijgen is van het voorkomen van de hazelmuis. Al enige jaren worden door een vaste kern van waarnemers nesten geteld langs verschillende (vaste) trajecten. Uit deze 'monitoring' kwam naar voren dat het steeds slechter lijkt te gaan met de hazelmuis. Reden genoeg om een compleet gebiedsdekkende inventarisatie te bepleiten bij het EC-LNV. In het najaar van 2001 is die inventarisatie uitgevoerd. De uitkomsten zijn nog niet gepubliceerd, maar inmiddels is al wel duidelijk dat het inderdaad slecht gaat met de hazelmuis. In een aantal kleinere bosgebieden zijn geen nesten meer aangetroffen of hele lage aantallen. Van de grotere

bosgebieden lijkt alleen in het Vijlenerbossen-complex nog een flinke populatie te leven. De hoogste tijd voor een actieplan, wat vermoedelijk in 2002 geschreven zal gaan worden.

Maurice La Haye

Ziet u ze vliegen? Tel dan mee! Op 7 juni

De landelijke vleermuis telavond wordt dit jaar gehouden op 7 juni 2002. Het wordt het derde jaar dat de vleermuistelling op deze manier wordt gehouden. Het aantal deelnemers neemt gestaag toe (300 in 2000 en 500 in 2001). We kijken vol verwachting uit naar komend seizoen. Deelnemers zullen in mei weer formulieren toegestuurd krijgen. Nieuwe deelnemers zijn natuurlijk van harte welkom.

Cursus vleermuis-herkenning

In 2001 zou een cursus vleermuis-herkenning gegeven worden. Deze cursus wordt nu dit jaar gegeven. De bedoeling is dat er meer mensen opgeleid worden om rond de telavond de soort vleermuis te kunnen vaststellen. Het aandeel "soort onbekend" is nu zo'n 35%. Door het aanbieden van deze cursus hopen we meer mensen bij de telavond te kunnen betrekken. De cursus wordt door de provinciale werkgroepen georganiseerd, waarbij de VZZ het cursusmateriaal ter beschikking stelt. Meer informatie staat op www.vleermuis.net op de pagina telavond of bij de VZZ. Aanmelden voor de cursus kan per email telavond@vzz.nl of via de website (geen internet? telefonisch kan ook).

Landelijke coördinatie

Het is nog onduidelijk hoe de landelijke coördinatie dit jaar gefinancierd gaat worden. Op dit moment is er nog geen financiering. Dit betekent dat ik niet langer werkzaam zal zijn bij de VZZ als landelijke coördinator. De telavond gaat in ieder geval wel door en de VZZ zoekt nieuwe bronnen voor een nieuwe coördinator. Ik heb afgelopen 3 jaar met veel plezier gewerkt aan de vleermuiskolonietellingen en ik wil alle deelnemers hartelijk bedanken voor hun inzet en enthousiasme.

Mieuw van Diedenhoven

Braakballetjes

- handleiding kerkzolderinventarisatie is te downloaden op www.vleermuis.net op pagina onderzoek en monitoring.
- De VZZ viert haar 50-jarig bestaan: binnenkort meer info op www.vzz.nl
- 7+8 september knaagdiersymposium, kijk op <http://www.ruca.ua.ac.be/evobio/knaagdierensymposium>

Speciale aanbieding!

De Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming

(VZZ) is een kleine vereniging, die zich inspannt om kennis van in het wild levende zoogdieren te verzamelen en daaruit voortvloeiend ook een stukje bescherming te bieden. Voor de VZZ (en dus voor onze wilde zoogdieren) is het van belang om veel leden te hebben en de verzamelde kennis uit te dragen. Het uitdragen van kennis wordt o.a. bereikt door de uitgifte van 2 tijdschriften: 'Zoogdier' en 'Lutra'. De VZZ bestaat dit jaar **50 jaar** en om de vrijwilligers van Zoogdiermonitoring, die geen lid zijn van de VZZ, kennis te laten maken met de VZZ en haar tijdschriften, kunnen zij dit jaar een fikse korting krijgen als ze nu lid worden. Een lidmaatschap met de tijdschriften Lutra (wetenschappelijk, Engelstalig, 2 keer per jaar) en Zoogdier (populair-wetenschappelijk, Nederlandstalig, 4 keer per jaar), kost normaal 25,- euro. Als je nu lid wordt, betaal je dit jaar 10,- euro. Een lidmaatschap met alleen Zoogdier kost normaal 15,- euro. Als je nu voor dit lidmaatschap kiest betaal je dit jaar 5,- euro. Kortom bijna voor niets!! DOEN! Deze aanbiedingen blijven het gehele jubileumjaar 2002 geldig.

Colofo

Ieder
maal
kijkt het
van
diermo
ning een
verslag
bestuur
activitei

n.
kwart
maa
team
Zoog
nitori
kort
van
lijke
ten

en de voortgang van de deelmeetnetten: "de telganger". Dit wordt verspreid onder Provinciale Coördinatoren.

Heb je opmerkingen, ideeën, mededelingen met betrekking tot Zoogdiermonitoring? Geef ze door voor **1 juni 2002** en ze komen in de Telganger. Tot ziens! Mieuw van Diedenhoven, Vilmar Dijkstra, Maurice La Haye en Dennis Wansink.

VZZ, Oude Kraan 8, 6811 LJ, Arnhem.

zoogdier@vzz.nl <http://www.vzz.nl/>

tel: 026-3705318

